

Goede en kwade kansen c.q. redelijke verwachting bij het begroten van nog niet ingetreden schade

Hof Arnhem 12 augustus 2003, LJN-Nr. AI 1098

Inleiding

In PIV-Bulletin 2001, 5 werd het tussenvonnis van de Rechtbank Zwolle van 28 februari 2001 besproken (PIV ongepubliceerde jurisprudentie nr. 96). Het betrof een ongeval waarbij een op dat moment 31 jaar oude vrachtwagenchauffeur was betrokken. In dat vonnis besliste de rechtbank dat hij er, gezien statistische gegevens enerzijds en het medische verleden van eiser anderzijds, bij de beoordeling van de post verlies van arbeidsvermogen vanuit ging dat eiser – het ongeval weggedacht – op 55-jarige leeftijd toch arbeidsongeschikt zou zijn geworden voor het door hem op het moment van het ongeval uitgeoefende beroep van internationaal vrachtautochauffeur.

Het verdere verloop van de zaak

Eiser was het met die beslissing niet eens en is – nadat de rechtbank op 8 mei 2002 eindvonnis had gewezen – daartegen in hoger beroep gekomen. Het Hof Arnhem heeft in zijn arrest van 12 augustus 2003 die beslissing van de rechtbank vernietigd en geoordeeld dat voor de berekening van het verlies van arbeidsvermogen ervan uit dient te worden gegaan dat appellant – het ongeval weggedacht – per vroegst mogelijke datum na het bereiken van de leeftijd van 59 jaar gebruik zou hebben gemaakt van de dan in het beroepsgoederenvervoer geldende VUT- dan wel prepensioenregeling. Het hof gaat daarbij voorbij aan de – volgens hem onvolgende onderbouwde – stelling van appellant dat hij van

Mr. G. Wassink,
Interpolis Schade

een bestaande prepensioenregeling geen gebruik zou hebben gemaakt en dus tot zijn 65e zou zijn blijven doorwerken.

De motivering van het hof

Het hof stelt voorop dat de rechtbank er, op grond van het onbestreden gegeven dat 40 % van het verzuim van vrachtautochauffeurs zijn reden vindt in klachten met betrekking tot de lage rug en 10 % in knieklachten, terecht van is uitgegaan dat juist deze klachten van aanzienlijk belang zijn voor de uitval wegens arbeidsongeschiktheid in dat beroep, ook in de groep van 55- tot 65-jarige chauffeurs.

Evenmin is volgens het hof bestreden dat het dan veelal om volledige arbeidsongeschiktheid gaat.

Daaruit volgt volgens het hof dat betrokkene – het ongeval weggedacht – meer dan een geringe kans zou lopen te gaan behoren tot de vrachtautochauffeurs die tussen 55 en 65 jaar hun werk volledig moeten opgeven.

Echter: daarmee is volgens het hof nog niet de redelijke verwachting gegeven dat ook betrokkene dit lot zou treffen.

Het hof overweegt verder:

“het komt er op aan, of appellant vanwege zijn medische verleden in dat leeftijdstraject een verhoogde kans op uitval door arbeidsongeschiktheid had (...) en of hij naar redelijke verwachting daardoor op de leeftijd van 55 jaar zijn werk als internationaal vrachtautochauffeur had moeten beëindigen.

Het gaat er daarbij niet om of die klachten (ondanks preventie) mogelijk zouden recidiveren, maar of die recidive van zodanige ernst zou zijn dat deze ondanks herstelmaatregelen tot dat blijvend gevolg zouden leiden.

Met betrekking tot de voorspellende waarde van rug- en knieklachten, die ook bij gedurende langere tijd verrichte zware arbeid niet zijn teruggekeerd moet terughoudendheid worden betracht, wanneer het gaat om het uitspreken van een redelijke verwachting omtrent duurzame arbeidsuitval van een bepaalde persoon in een tientallen jaren verder gelegen toekomst”.

Het hof overweegt vervolgens dat de overgelegde medische gegevens (met name een brief van een zenuwarts aan

de advocaat van de verzekeraar) onvoldoende zijn om die terughoudendheid met betrekking tot appellant te laten varen. Uit die brief valt volgens het hof wel recidivegevaar af te leiden, maar niet – mede omdat de inhoud van die brief gebaseerd is op laad- en losarbeid die appellant niet behoefde te verrichten – dat die recidive naar redelijke verwachting van die ernst zou zijn, dat gerekend zou moeten worden met blijvende arbeidsuitval.

Een latere brief van de bewuste zenuwarts – waarin deze niet langer uitgaat van laad- en losarbeid – maakt dit volgens het hof niet wezenlijk anders.

Commentaar

Het gaat het hof – dat die term een aantal malen gebruikt – dus om ‘de redelijke verwachting’ dat een bepaald feit in de (verre) toekomst zal (kunnen) intreden.

Een bepaalde kans daarop is in de visie van het hof niet voldoende.

Uitgaande van dat vertrekpunt oordeelt het hof – naar mijn mening in dit geval niet onbegrijpelijk – dat er bij deze benadeelde onvoldoende aanknopingspunten aanwezig waren om tot de redelijke verwachting van voortijdige uitval te kunnen komen.

Het hof gaat evenwel niet mee met de volgens het hof onvoldoende onderbouwde stelling van benadeelde dat hij zonder het ongeval tot de leeftijd van 65 jaar zou zijn blijven werken.

Impressie van het jubileumcongres 50 jaar Verkeersrecht/ANWB

Mevr. mr. A. Ales, Stad Rotterdam

Op vrijdag 31 oktober 2003 werd in de Nieuwe Kerk in Den Haag het jubileumcongres 50 jaar Verkeersrecht/ANWB gehouden met als thema affectieschade. Het thans voorliggende wetsvoorstel affectieschade voorziet in een regeling voor toekenning van een financiële vergoeding aan een beperkte groep van naasten van degene die is overleden dan wel ernstig en blijvend lichamelijk of geestelijk letsel heeft opgelopen.

Na de openingswoorden van mr. H.A. Bouman – oud redactielid Verkeersrecht – schetste prof. mr. C.C. van Dam – hoofdredacteur Verkeersrecht en hoogleraar privaatrecht VU Amsterdam – allereerst de voorgeschiedenis van het wetsvoorstel onder meer aan de hand van de kwestie van de ‘Ouders van Baby Joost’. Vervolgens gaf Van Dam het wetsvoorstel in hoofdlijnen weer. In het wetsvoorstel is de kring van gerechtigden in beginsel beperkt tot die naasten, die in een nauwe gezinsrelatie tot het slachtoffer staan, ongeacht of er (nog) sprake is van een affectieve relatie. Geen recht op vergoeding van affectieschade hebben (adoptief) broers, (adoptief) zusters en grootouders, tenzij zij de duurzame zorg in gezinsverband voor het slachtoffer hadden of in die zin door hem/haar werden verzorgd. Ook andere groepen vallen buiten de boot, zoals niet samenwonende partners en niet met hun ouders samenwonende meerderjarige kinderen (bijvoorbeeld studenten op kamers). De kritiek van Van Dam is met name gericht op de – in zijn ogen naïeve – gedachte dat affectieve relaties gevangen kunnen worden in een formele Haagse opsomming. Deze gedachte mist dat voor de aanwezigheid van affectieschade nu juist de feitelijke verhouding en niet de formele verhouding beslissend is. Het gesloten systeem beperkt de uitvoeringskosten, maar leidt volgens Van Dam tot inconsequenties en pijnlijke situaties. Het opnemen van een hardheidsclausule in het wetsvoorstel acht hij derhalve van groot belang, zodat de rechter in schrijnende gevallen de mogelijkheid heeft af te wijken van de regeling.

Mevrouw prof.dr. C. van Schoubroeck – Hoogleraar Katholieke Universiteit Leuven – zette het systeem voor vergoeding van affectieschade in België uiteen. In tegenstelling tot het in Nederland voorgestelde gesloten systeem kent men in België een open systeem. Daar verstaat men onder genegenheidschade – de Belgische term voor affectieschade – schade door verlies en het aanschouwen van het lijden of aftakelen van een geliefd persoon. Het moet gaan om overlijden of ernstig blijvend letsel. Geestelijk letsel is uitgesloten. De feitenrechter stelt de schade vast, daarbij de situatie voor en na ongeval verge-

lijkend. Het criterium voor de kring van gerechtigden is het bestaan van een hechte genegenheidsband, waarbij niet perse sprake hoeft te zijn van bloed- of aanverwantschap. Een hechte genegenheidsband bij ouders en kinderen wordt verondersteld. Degene die een hechte genegenheidsband claimt te hebben die afwijkt van het normale dient het bewijs daarvan leveren. Zo werd het plaatsen van een overlijdensadvertentie voor de overledene door een vriendin als bewijs aangenomen voor het bestaan van een hechte vriendschap.

De begroting van de genegenheidschades vindt in België plaats *ex aequo et bono*. Gekeken wordt naar analoge gevallen. Men werkt met indicatieve tabellen zonder het aanhouden van een minimum of maximum. In de procespraktijk leidt dit volgens de spreker niet tot vertraging in de afwikkeling en evenmin tot onsmakelijke discussies. Weliswaar wordt het normeren van bedragen door verzekeraars bepleit, maar een wettelijke normering acht men in België niet gewenst.

Prof.dr. W. van Tilburg – hoogleraar klinische psychiatrie VU Amsterdam – besprak affectieschade vanuit zijn vakgebied. Hij constateerde dat er een toename van de bete-

kenis van het slachtoffer heeft plaatsgevonden. Het heeft een morele appèlfunctie, legt de nadruk op persoonlijk lijd en refereert aan de maakbaarheid van veiligheid. De psychiatrie zelf heeft pas sinds 1980 belangstelling voor het slachtoffer dat kampt met een posttraumatisch stress-syndroom (PTSS).

Tegenover 18,3 % van de vrouwen loopt 10,2 % van de mannen gedurende hun leven een PTSS op. Een derde van die gevallen van PTSS wordt veroorzaakt door overlijden van een naaste. Een opmerkelijke bevinding, die tot wat hilariteit in de zaal leidde, was dat in 10 tot 50 % van de gevallen waarin iemand een naaste verliest in het geheel geen sprake is van rouw.

In 20 % van de gevallen verloopt het rouwproces gestoord waarbij psychische stoornissen optreden. Het risico van een gestoorde rouw hangt samen met de wijze van overlijden: is het onverwacht, afschrikwekkend of is sprake van gewelddadigheid. Daarbij maakt het volgens Van Tilburg niet veel uit of men zelf bij de afschrikwekkende en/of gewelddadige gebeurtenis was of daar later van op de hoogte werd gesteld. Het juridische verschil tussen affectie- en shockschade kent men in de psychiatrie feitelijk niet, zij lopen goeddeels in elkaar over. Desgevraagd liet Van Tilburg weten dat er – opmerkelijk genoeg – bij het tot stand komen van het wetsvoorstel affectieschade geen advies is gevraagd aan de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie. Van Tilburg bepleitte vanuit zijn visie als psychiater erkenning en vergoeding van affectieschade waarbij een goed onderbouwde wetgeving en een heldere en snel uitvoerbare procedure wenselijk is.

Na de lunch kreeg mr. F.Th. Kremer – directeur PIV – het woord. Hij opende zijn betoog met de opmerking dat kerk en verzekeraars wel wat gemeen hebben: mensen geven er liever geen geld aan uit maar doen dat toch omdat je maar niet kunt weten...

Aan de hand van de vijf B's: Betrokken (rechtsonwikkeling), Beheersbaar (schadelast), Bepaalbaar (risico's), Betaalbaar (premies) en Beperken (schadelast) besprak hij het wetsvoorstel affectieschade. Het normeren van de affectieschade heeft een aantal voordelen: de stijging van de schadelast is eenvoudiger te bepalen, er zullen geen discussies plaatsvinden hetgeen lagere transactiekosten betekent en er zal een snellere schaderegeling tot stand komen. Verzekeraars bepleiten een vast bedrag voor ieder van de gerechtigden en een vast bedrag per categorie. Het huidige wetsvoorstel weerspiegelt de calvinistische inslag van de Nederlanders. Kremer benadrukte dat nadere criteria voor ernstig en blijvend letsel noodzakelijk zijn. Een gesloten systeem van kring van gerechtigden waarbij vaste bedragen worden uitgekeerd is aan te bevelen. Een bedrag van € 10.000 doet volgens Kremer recht aan de symbolische functie van de vergoeding en loopt in vergelijking met andere Europese landen niet uit de pas.

Aansluitend vroeg mr. J.M. Beer – advocaat bij Beer Advocaten – zich in zijn lezing af waarom de aard van

affectieschade, anders dan die van de immateriële schade van het slachtoffer zelf, met zich meebrengt dat er genormerd moet worden. Het karakter van de vergoeding is immers niet zo verschillend. Bij normering vindt per definitie geen vaststelling naar billijkheid plaats. Bovendien komt men in de visie van Beer door het fixeren van vergoeding en kring van gerechtigden niet tegemoet aan de omstandigheden van het geval. Aan de hand van een aantal voorbeelden schetste Beer de onredelijke uitkomsten die uit het wetsvoorstel kunnen voortvloeien. Ten aanzien van het criterium 'ernstig en blijvend letsel' merkte Beer op dat het meten van de functiestoornis niet hetzelfde is als de inschatting van het leed van de omgeving. In zijn visie zijn relevante criteria de negatieve beïnvloeding van de communicatie, de zorgbehoefte en de 'blote' lichamelijke letsels.

De uitvoeringsproblemen worden in zijn visie overschat; ook nu wordt weinig geprocedeerd en het aantal dossiers zal niet toenemen. Met het huidige wetsvoorstel verwacht Beer onbillijke uitkomsten, zowel te hoge als te lage vergoedingen. De praktijk heeft volgens hem meer behoefte aan een regeling die ruimte laat aan verdiscontering van de omstandigheden van het geval. Onsmakelijk acht hij vergoedingen waarvoor geen rechtvaardiging is te vinden.

Mr. A.J. Verheij – universitair docent aan de juridische faculteit VU Amsterdam – was, gelijk de vorige spreker, weinig lovend over het wetsvoorstel affectieschade. Hij merkte op het wetsvoorstel slecht empirisch onderbouwd te vinden – de insteek is erger te voorkomen – en betoogde aan de hand van een aantal voorbeelden dat de uitvoering van het wetsvoorstel tot rechtsongelijkheid zou leiden, ongelijke gevallen worden gelijk behandeld. Rechters zullen mogelijk toch in sprekende gevallen trachten de wettelijke regeling te omzeilen. Verheij sprak zijn verbazing uit over het feit dat men voorafgaand aan het wetsvoorstel niet onderzocht heeft hoe men in het buitenland te werk gaat. Waarom, vroeg hij zich af, heeft men geen rechtsvergelijkend onderzoek in België en Frankrijk gedaan hoe hun systeem in de praktijk werkt.

Het slotwoord kwam van mr. J.P.H. Donner – Minister van Justitie – die het wetsvoorstel in bredere zin met verve verdedigde. Naar zijn mening moet het aansprakelijkheidsrecht maximale duidelijkheid bieden om conflicten te voorkomen. Waar conflicten ontstaan is het zaak ze snel op te lossen. De direct op geld waardeerbare lasten van de afwikkeling van letselschade wordt geschat op € 300 à 500 miljoen per jaar, een koele weergave van de strijd die partijen voeren met alle tijd, emoties, stress en onzekerheid van dien. Bovendien wordt aansprakelijkheidsrecht in toenemende mate gebruikt als een instrument om te reageren op onrecht met als motief het slachtoffer genoegdoening te verschaffen en erkenning te bieden van het leed dat hem is aangedaan. Het wetsvoorstel ziet op de ernstigste vormen van personenschade en juist daarbij is het van belang dat men weet waar men aan toe is. Een ieder is gebaat bij een snelle en duidelijke procedure. Slachtofferhulp Nederland

is voorstander van een vast bedrag. Naar de indruk van Donner is een mentaliteitsverandering in de letselschadepraktijk hard nodig; men moet er niet ondanks maar dankzij elkaar uitkomen. De rol van de wetgever is het aansprakelijkheidsrecht zo in te richten dat het voor betrokkenen maximale duidelijkheid biedt om zodoende conflicten te voorkomen. Dat partijen in de schaderegelingspraktijk initiatieven nemen voor het ontwikkelen van preprocessuele normen, juicht de minister toe. Donner sprak nog over een ander wetsvoorstel dat eveneens beoogt afwikkeling soepeler te laten verlopen: het wetsvoorstel collectieve afwikkeling massaschades. Dit wetsvoorstel gaat uit van een soort van collectieve schikking.

Het zou de afwikkelingskosten enorm reduceren, benadeelden hoeven niet jarenlang te procederen onder grote emotionele belasting en met weinig financiële zekerheid en ook de betalende partij krijgt zekerheid over zijn financiële verplichtingen. Slachtofferhulp Nederland staat achter het wetsvoorstel dat uitgaat van een gefixeerd bedrag.

Middels de stemkastjes bleek dat aan het einde van de dag het merendeel van de aanwezigen het wetsvoorstel in de huidige vorm afkeurde. Indien een aantal categorieën zou worden aangepast, zou men er echter wél mee kunnen instemmen.. Minister Donner kan naar verwachting ook bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer een pittig debat verwachten.

Verhaalsrecht werkgever ex art. 6:107a BW is niet hoger dan het netto doorbetaalde loon

HR 24 oktober 2003, LJN-Nr. AF 7002 (Revabo/AMEV)

Feiten

Tengevolge van een ongeval op 9 april 1999, waarvoor een verzekerde van AMEV aansprakelijk was, is een werknemer van Revabo enige tijd arbeidsongeschikt geweest. Revabo had AMEV op grond van art. 6:107a BW aangesproken voor het tijdens de periode van arbeidsongeschiktheid aan de werknemer doorbetaalde loon. AMEV stelde zich jegens Revabo op het standpunt dat het regresrecht van art. 6:107a BW wordt begrensd door het zogenaamde civiele plafond. AMEV had om die reden aan Revabo een bedrag ad f 5.981,29 vergoed, overeenkomend met het netto doorbetaalde loon inclusief vakantiegeld naar rato van de periode van arbeidsongeschiktheid. Revabo was van mening dat het civiele plafond van art. 6:107a BW hoger ligt en zich uitstrekt tot het gehele door de werkgever doorbetaalde loon. Zij stelde zich op het standpunt dat, zolang de grens van dit plafond niet was bereikt, de verhaalsgerechtigde alle in verband met het doorbetalen van het loon gemaakte (bruto) kosten, mocht verhalen. Revabo vorderde daarom naast het netto doorbetaalde loon en vakantiegeld ook vergoeding van de volgende schadecomponenten:

- het verlies aan roostervrije uren;
- de bijdragen van de werkgever aan de premiespaarregeling;
- het verlies aan pensioenopbouw;
- de eenmalige uitkering op basis van art. 18 lid 4 sub c van de CAO Bouwnijverheid;
- het verlies aan rente vanaf de ongevalsdatum tot aan de dag van voldoening; en
- de buitengerechtelijke incassokosten.

Rekening houdend met deze componenten had Revabo becijferd aanspraak te kunnen maken op een bedrag ad f 8.780,70. Het verschil ad f 2.799,41 tussen het door Revabo gevraagde en door AMEV uitgekeerde bedrag werd door Revabo aangeduid als *“de nettowaarde van de inkomensschade van het slachtoffer”*.

Kantonrechter en rechtbank

De kantonrechter en de rechtbank volgden het standpunt van AMEV en wezen de vordering van Revabo af voor zover deze het door AMEV reeds betaalde nettobedrag oversteeg.

Hoge Raad

De Hoge Raad oordeelt dat art. 6:107a BW ertoe strekt de werkgever, die krachtens art. 7:629 BW gehouden is het loon door te betalen, in dezelfde positie te plaatsen als

Mr. A.F.J. Blondeel, AMEV
Personenschade

waarin de bedrijfsvereniging verkeerde voordat art. 7:629 BW in zijn huidige vorm was ingevoerd. Ook indien het civiele plafond nog niet wordt overschreden, kan de werkgever het doorbetaalde loon slechts op netto basis vorderen. De Hoge Raad stelt te kiezen voor een eenvoudige en voor de praktijk goed hanteerbare maatstaf, waardoor tevens de consistentie van het systeem van regresrechten wordt versterkt. Daarom verklaart hij de in zijn eerdere arresten HR 13 december 1985, NJ 1986, 246 (ABP/Wink), HR 27 november 1987, NJ 1989, 48 (Staat/Piers) en HR 25 februari 1994, NJ 1995, 608 (Staat/Sterpolis) gegeven rechtsregels van overeenkomstige toepassing op het regresrecht ex art. 6:107a BW. Naar het oordeel van de Hoge Raad strookt dit met de uit de wetsgeschiedenis blijken opvatting van de wetgever. Het regres van werkgever Revabo bleef door dit arrest derhalve beperkt tot het door AMEV aan haar betaalde equivalent van de door de werkgever aan de betreffende werknemer tijdens ziekte doorbetaalde nettoloon en netto vakantietoelage.

Conclusie A-G Spier

Spier heeft aanvankelijk tot niet-ontvankelijkheid van Revabo geconcludeerd. Gelijk de meeste loonvorderingen betrof de vordering van Revabo eigenlijk geen appellabele vordering. Op verzoek van de Hoge Raad gaat de A-G bij nadere conclusie toch inhoudelijk in op de kwestie. Hij ziet ook wel wat in het argument dat de praktijk klaarblijkelijk behoefte heeft aan een inhoudelijk oordeel over het verhaalsrecht van art. 6:107a BW. De onderhavige casus illustreerde dat trouwens ook. Revabo had aan brutoloon een bedrag ad f 10.696,41 doorbetaald en zij vorderde een

bedrag ad f 8.780,70. Revabo had niet duidelijk aangegeven waarom het civiele plafond op dat bedrag moest liggen en hoe zij die vordering had becijferd. Spier gaat daar in de overwegingen 4.1 en 4.6.2 van zijn Conclusie nader op in. In overweging 4.5.4. beklemtoont hij bovendien dat voor zover Revabo bedoelde te betogen dat – kort gezegd – werkgeverslasten op de voet van art. 6:107a BW kunnen worden verhaald, dit betoog op een onjuiste rechtsopvatting berust. De A-G verwijst in dit verband naar HR 1 februari 1974, NJ 1974, 39.

Ook overigens geeft de Conclusie van de A-G een uitstekend resumé van de redenen waarom de loonvordering ex art. 6:107a BW begrensd is tot het netto doorbetaalde loon inclusief vakantiegeld over de periode van aan het ongeval gerelateerde arbeidsongeschiktheid. De parlementaire geschiedenis komt uitgebreid aan bod en er wordt een parallel met jurisprudentie ter zake van het regresrecht in het kader van de VOA.

Nadat Spier aangeeft niet anders te kunnen concluderen dan dat onder de vigueur van art. 6:107a BW slechts verhaal van nettoloon mogelijk is, staat hij nog stil bij het praktisch gesproken *“zeker niet onbelangrijke argument dat het in zekere zin weinig aanspreekt dat een werkgever, die een deel van de taak van de sociale verzekeraars op zijn schouders moet meetorsen, slechts een deel van hetgeen hij aan zieke werknemers moet betalen, kan verhalen”*.

Vervolgens geeft de A-G vier redenen waarom dit argument onvoldoende gewicht in de schaal legt:

- a. de wetgever heeft het gewogen en te licht bevonden;
- b. de wetgever stond verhaal van nettoloon voor ogen en ook de rechtspraak van de Hoge Raad gaat uit van nettoloon, waarbij uiteraard is onderkend dat dan niet alle kosten kunnen worden verhaald;
- c. het wordt als redelijk ervaren dat de werkgever op grond van art. 7:629 lid 1 BW loon moet doorbetalen aan zieke werknemers. De wetgever heeft daarbij expliciet onderkend dat de reden van arbeidsongeschiktheid veelal buiten de invloedssfeer van de werkgever is gelegen. In de meeste gevallen zal voor de loondoorbetaling geen verhaal kunnen worden genomen op aansprakelijke derden. Het verhaalsrecht van art. 6:107a BW strekt zich dan ook slechts uit tot de loondoorbetaling aan

een beperkte groep arbeidsongeschikte werknemers. Onder die omstandigheden behoeft het nadere toelichting waarom het onbevredigend zou zijn dat volledig verhaal ontbreekt indien er wel een aansprakelijke derde is. Het gaat hier om een politieke keuze van de wetgever, waarvoor bovendien goede argumenten zijn aangedragen die in feite zijn ontleend aan de rechtspraak van de Hoge Raad;

- d. de vergelijking met andere gevallen, genoemd in overweging 4.30 en 4.31 van de conclusie van de A-G (te weten: de overeenkomst tussen art. 6:107a BW enerzijds en de art. 2 VOA, 90 WAO en 52a Zw anderzijds).

Spier stelt – en de Hoge Raad is hem daarin gevolgd – dat een praktische afwikkeling de voorkeur verdient, hetgeen in lijn is met een reeks arresten van de Hoge Raad en de rechtszekerheid ten goede komt. Indien de werkgever in deze een offer moet brengen, acht de A-G dat niet groot en zeker niet te groot.

Commentaar

Met dit arrest van de Hoge Raad is de discussie over de omvang van het regresrecht van art. 6:107a BW beëindigd. Zelfs al wordt het civiele plafond nog niet wordt overschreden, dan nog kan de werkgever het doorbetaalde loon slechts op netto basis vorderen.

Ten overvloede zij op deze plaats nog aangestipt dat de problematiek van de wettelijke rente en buitengerechtigde kosten in dit arrest verder onbesproken is gebleven. Ook voor dit aspect kan overigens worden verwezen naar de conclusie van de A-G Spier, met name de overwegingen 4.5.1. en 4.5.3. In laatstgenoemde overweging benadrukt de A-G dat blijkens de Memorie van Antwoord bij art. 6:107a BW, het regresrecht de buitengerechtigde kosten niet mede omvat. Het gaat daarbij immers niet om een aanspraak die de werknemer zelf had kunnen maken. Dergelijke kosten dient de werkgever zelf te claimen. De in deze procedure door Revabo gevorderde vergoeding van wettelijke rente en buitengerechtigde kosten waren reeds door de rechtbank als nevenvordering betiteld, welke het lot van de hoofdvordering volgden en dus werden afgewezen.

Kennismanagement noodzakelijk in de Nederlandse kennisindustrie

Interview met mevrouw mr. M. Noomen, directeur Divisie Banken en Verzekeraars, Eiffel

Blijft kennis in uw onderneming ongebruikt? Lekt met het vertrek van medewerkers kennis weg? In de Nederlandse kennisindustrie is het voor veel bedrijven van levensbelang om kennis adequaat vast te leggen en te onderhouden, met het doel die kennis effectief te kunnen delen en exploiteren.

“Voor ons is kennis core business. Ons bedrijf draait in feite niet op de medewerkers, maar op de kennis die zij in hun hoofd hebben. Die kennis moeten we zo goed mogelijk uit de hoofden van die mensen ontsluiten en in de organisatie zien te verankeren, zodat deze kennis voor andere medewerkers en ook voor klanten toegankelijk wordt. Dat is best a hell of a job. Mensen zien van nature kennis als iets wat ze bij zich dragen, wat van hen is en dus moet je mensen prikkelen om die kennis te delen.” Aldus mr. Monique Noomen-Greve, lid van de directie van Eiffel, dienstverlener voor financieel-economische en economisch-juridische zaken. Eiffel is aangesloten bij het PIV.

Op locatie

Bij Eiffel werken circa 500 specialisten in vaste dienst. De onderneming heeft een hoofdkantoor in Arnhem, regionalkantoren in Rotterdam, Rijswijk, Utrecht en Hoofddorp en een Kenniscentrum in Nijmegen. De medewerkers werken in drie divisies: Handel & Industrie, Banken & Verzekeraars en Overheid & Non-Profit. “We bieden onze klanten oplossingen aan,” zegt Monique Noomen, “maar gaan vervolgens ook graag zelf aan de slag om te laten zien dat die oplossingen tot de resultaten leiden die we voor ogen hebben gehad.” Van de medewerkers werkt dan ook meer dan negentig procent op locatie bij – en uit naam van – de klant. Op juridisch gebied echter worden meer en meer zaken, op verzoek van de opdrachtgevers, helemaal binnenshuis afgehandeld. Daartoe werd in 2002 een aparte business unit opgericht, het Legal Center Eiffel. Binnen de directie is Monique Noomen verantwoordelijk voor de divisie Banken & Verzekeraars en voor het Legal Center.

Selectie

Vier jaar geleden is men binnen het bedrijf begonnen met het structureel verankeren en delen van de kennis in de organisatie. “Dat begint eigenlijk al bij de deur,” zegt Monique Noomen. “Sollicitanten worden bij ons al in het wervings- en selectietraject beoordeeld op het feit of ze bereid zijn om hun kennis te delen. Willen mensen bij een kennisorganisatie werken? Willen ze werken in een bedrijf waar kennis verankeren en kennis delen centraal staat? Willen ze dus naast hun werk bij de klant artikelen schrijven, bijeen-

komsten bijwonen, opleidingen volgen en opleidingen geven, daar wordt goed naar gekeken. Pas als die ingrediënten erin zitten, komen mensen in aanmerking om bij ons in dienst te komen.”

Blauwdrukken

Een belangrijk aspect van de kennisorganisatie binnen Eiffel wordt gevormd door de zogenoemde blauwdrukken. Hierin staan per product de methoden, technieken en procedures waarmee een project bij de klant kan worden aangepakt. Een medewerker die een project begint, kan de voor dat project geschikte blauwdruk downloaden. Hij krijgt daarmee een overzicht van onder meer relevante literatuur, referentieprojecten, collega's met ervaring op het desbetreffende gebied, relevante informatie in de kennisbank van het bedrijf en ook een overzicht van alle op te leveren rapportages, vanaf het plan van aanpak en de voortgangsrapportages tot en met de tussenevaluaties en een eindevaluatie. Met deze rapportages en de beschrijvingen van eigen ervaringen kunnen de medewerkers gedurende het project de kennis die zij naar de klant brengen, op een gemakkelijke manier ook in het systeem inbrengen. Deze bron van kennis is voor alle medewerkers via een intranet toegankelijk gemaakt. Ook de onderlinge communicatie tussen de medewerkers en de communicatie met de interne organisatie wordt door dit intranet ondersteund, “al blijft face to face-contact natuurlijk erg belangrijk,” benadrukt Monique Noomen.

Digitaal kenniscentrum

“Op het intranet hebben we daarnaast een digitaal kenniscentrum,” vervolgt ze. “Dit bestaat om te beginnen uit de kennisbank. Daarin zijn relevante juridische, financiële en bedrijfskundige documenten opgeslagen die de medewerkers vanaf hun werkplek bij de klant, mocht die klant niet over ➤

die kennis beschikken, kunnen downloaden en vervolgens aan de klant beschikbaar kunnen stellen. Bij verzekeraars zie je dat ten aanzien van personenschade overigens niet zo heel vaak, want verzekeraars hebben toegang tot het PIV-Kennisnet en dat is heel volledig. Daarnaast kunnen de medewerkers in het digitaal kenniscentrum zien welke trainingen en opleidingen zij kunnen volgen, waarvoor ze zich ook digitaal kunnen aanmelden, en welke themabijeenkomsten er zijn georganiseerd. Ik denk dat wij op jaarbasis meer dan achthonderd bijeenkomsten hebben, in allerlei vormen, want onze medewerkers zitten altijd buiten ons gezichtsveld en we vinden het natuurlijk wel prettig als ze af en toe ook eens naar kantoor komen.”

Extranet

Het intranet kent inmiddels een verlengstuk in de vorm van een extranet voor de klanten. Deze kunnen via dit extranet alle rapportages over hun eigen projecten inzien. Ook kunnen ze nagaan welke themabijeenkomsten of workshops voor opdrachtgevers zijn georganiseerd en zich daarvoor digitaal aanmelden. Meer en meer opdrachtgevers zouden daarnaast graag willen meeliften op het kennisstelsel. “Dat gebeurt nu nog niet,” aldus Monique Noomen, “omdat daarin natuurlijk ook heel veel concurrentie- of privacygevoelige gegevens staan. Voordat we dat gaan doen, moeten we heel goed kijken welke informatie wel en niet beschikbaar is. Toch zijn er van mogelijke kennisdeling veel goede voorbeelden te geven. In het geval van personenschade bijvoorbeeld, wat natuurlijk heel vaak dossierbehandeling is, kun je toch een bepaalde visie op een beleid vastleggen, een bepaalde behandelingsmethodiek, een overzicht van de gevolgen van privacywetgeving voor letselschadeafdelingen, de manier waarop je een medisch traject separaat kunt houden van het inhoudelijk traject etcetera. Die kennis en ervaring kun je heel goed breder beschikbaar stellen.”

Succesfactoren

Om van een dergelijke kennisvoorziening een succes te maken, moet er sprake zijn van a) voldoende input van actuele bruikbare informatie, b) een bewaking van de kwaliteit van de informatie en c) een effectief gebruik van de beschikbare informatie. “Moet je mensen ervoor belonen of straffen?” zegt Monique Noomen over het eerste punt. “Wij vinden dat mensen intrinsiek gemotiveerd moeten zijn om hun kennis te delen. Daarnaast moet je het systeem waarin je die kennis deelt, zo gebruikersvriendelijk mogelijk maken. Dan immers komt de verantwoordelijkheid daar te liggen waar zij hoort, namelijk bij de medewerker zelf. De medewerker die wil dat zijn kennis en ervaring in deze organisatie transparant is, dat iedereen weet wat hij kan, wat hij doet en wat zijn ambitieniveau is, moet er zelf voor zorgen dat die informatie in het systeem staat.”

Toets van kwaliteit

Ter illustratie van de kwaliteitsbewaking zegt Monique Noomen: “Het kennismanagement krijgt inzicht in de blauwdrukken die zijn gedownload en neemt na enige tijd contact op met de desbetreffende medewerker om naar zijn

ervaringen te vragen en om te kijken hoe de blauwdruk eventueel kan worden verbeterd. Zo zorgen we ervoor dat die blauwdrukken actueel blijven. Een ander voorbeeld zijn de rapportages. Deze worden meegelezen door een product-groepcoördinator of een projectleider en krijgen dus zo een toets van kwaliteit. Ook hangen we aan veel informatie een houdbaarheidsdatum. Als bijvoorbeeld een bepaald plan van aanpak of een bepaalde eindrapportage een half jaar te gebruiken is, komt dat plan of rapport na die tijd weer in de digitale bak van degene die inhoudelijk kan beoordelen of het document nog door anderen kan worden gebruikt.”

Overigens wordt in dit verband de kwaliteit van andere kennisbanken en -systemen gerespecteerd. Monique Noomen: “Wanneer we denken dat de markt het beter kan dan wij, gaan we het niet zelf doen. Dan zorgen we dat onze medewerkers daar gebruik van kunnen maken of dat we die modules inkopen. Ook het PIV zien we als een aanvulling op onze eigen kennis binnen de vakgroep personenschade. Wat het PIV beter kan bieden, gaan wij niet zelf ontwikkelen.”

Investering waard

Volgens Monique Noomen wordt het kennisstelsel effectief gebruikt. Binnen projecten bij de klant kunnen reële versnellingen worden bewerkstelligd doordat medewerkers - om te beginnen - niet steeds het wiel hoeven uit te vinden. Zij is ervan overtuigd dat ook opdrachtgevers de meerwaarde van het systeem zullen ervaren. Is het daarom de investering waard geweest? “Ja,” zegt zij beslist. “Uiteindelijk heeft gewoon het nadenken over de structuur van het systeem de meeste tijd gekost. Als je eenmaal weet hoe je het gaat bouwen, is het verder een kwestie van budget hebben. Wij hebben het geluk gehad dat kennismanagement altijd vanuit de directie is gedragen en dat er daarom ook altijd budget voor is geweest.” Steeds vaker wordt het bedrijf benaderd om in presentaties uit de doeken te doen hoe de kennisorganisatie is opgetuigd. Aan zulke verzoeken wordt graag voldaan. Monique Noomen tot slot: “Veel bedrijven beginnen te beseffen dat in de Nederlandse economie kennis van levensbelang is. Veel bedrijven oriënteren zich daarom, dan wel zullen zich moeten oriënteren, op wat kennismanagement in de organisatie kan betekenen. En dat is noodzakelijk wil je je als bedrijf blijven onderscheiden.”

PvS

Ongepubliceerde jurisprudentie

Mr. S.W. Polak, SNS Reaal Groep

Afschriften van de behandelde jurisprudentie kunnen aan de hand van het nummer worden aangevraagd bij het redactiesecretariaat.

127. *Hof Arnhem, 15 september 2003, rolnr. 2002/440 KG*

In de appèlprocedure heeft het Hof Arnhem het vonnis Vznr. Zutphen 1 mei 2002, LJN-Nr. AE 2139 (zie tevens PIV Bulletin 2002, 5) bekrachtigd. De voorzieningenrechter wees de vordering van de kosten van een laserbehandeling door dr. Bonati te Florida af. Het hof overweegt onder meer dat de kosten van een laserbehandeling ook niet worden vergoed door het ziekenfonds. Voorts is het concrete behandelingsdoel – en daarmee de indicatie voor de behandeling – door tegenstrijdige diagnoses onvoldoende duidelijk. Daarnaast is de behandeling experimenteel. Of die zal bijdragen aan herstel is onzeker. Aan een no cure no pay-behandeling door Bonati hoeft de verzekeraar evenmin mee te werken. Over het restitutierisico oordeelt het hof dat dit niet wordt weggenomen door de

mogelijkheid van verrekening met de vordering wegens verlies van arbeidsvermogen. Die vordering is onzeker. Bovendien zou de restitutie op die manier drie jaar vergen. en restitutie zou bovendien drie jaar vergen.

128. *Rb. Maastricht, 17 september 2003, rolnr. 57648/00-623*

Gedaagde is als bestuurder van een auto aansprakelijk voor de gevolgen van een aanrijding. Eiser heeft als passagier door de aanrijding ernstig letsel opgelopen. Gedaagde beroept zich op eigen schuld. Eiser erkent dat hij geen veiligheidsgordel heeft gedragen. Gedaagde levert het bewijs dat eiser ook wist of behoorde te weten dat hij vanwege alcoholgebruik niet in staat kon worden geacht tot het behoorlijk besturen van de auto. De stelling van eiser, dat de oorzaak van het ongeval ook kan zijn gelegen in verminderde bandenspanning van de auto, behoeft geen nader onderzoek, omdat dat geen vermindering van de eigen schuld tot gevolg heeft. Een percentage eigen schuld van 50 acht de rechtbank alleszins redelijk. ■■■

Ten geleide

In dit nummer treft u voor de laatste keer de aparte rubriek 'Ongepubliceerde Jurisprudentie' aan.

Aangezien alle beroepsmatig bij de regeling van personen-schade betrokkenen via internet toegang hebben tot de openbare website www.rechtspraak.nl, is de redactie van mening dat daarmee in de behoefte aan informatie wordt voorzien.

Indien in het PIV-Bulletin een artikel wordt gewijd aan ongepubliceerde jurisprudentie, wordt – op de openbare website www.stichtingpiv.nl – een link naar de volledige tekst daarvan opgenomen.

De redactie bedankt degenen die de afgelopen zes jaar de samenstelling van de rubriek voor hun rekening hebben genomen.

Agenda

KPMG/Studiecentrum Kerckebosch

20-01-2004: Studiedag 'Medische aansprakelijkheid en de No Fault verzekering', Congrescentrum De Eenhoorn te Amersfoort, waarbij onder meer aan de orde komen: rechtspraak op het gebied van medische aansprakelijkheid, inhoud van een No Fault Compensatiesysteem in de gezondheidszorg, voor- en nadelen van een No Fault systeem, omgaan met klachten en fouten, voordelen van en grenzen aan openheid, juridische aspecten van medische richtlijnen, kwaliteitsbeleid en patiëntveiligheid in de zorg, toezicht door de Inspectie.

Medewerking wordt verleend door:

Mr.dr. J. Legemaate, KNMG Utrecht.

Mevr. prof.mr. W.R. Kastelein, Universiteit van Nijmegen/KBS-advocaten Utrecht.

Mr.dr. J.C.J. Dute, Universiteit van Maastricht.

Mr. J.M. Beer, Beer Advocaten Amsterdam/Voorzitter ASP.

Dr. R.W.M. Giard, Medisch Centrum Rijnmond-Zuid/locatie Clara Rotterdam.

H. Buijssen, klinisch psycholoog, NIP/Buijssen Training en Educatie.

Mr. P.A.J. Kamp, OWM CentraMed.

Prof.dr. J.K.M. Gevers, Universiteit van Amsterdam.

Dr. J.J.E. van Everdingen, Kwaliteitsinstituut voor de Gezondheidszorg CBO, Utrecht.

Prof.dr. J. H. Kingma, Inspecteur-Generaal voor de Gezondheidszorg.

PIV (vooraankondiging)

26-03-2004: De PIV-Jaarconferentie 2004 zal staan in het teken van buitengerechtelijke kosten en no cure no pay en worden gehouden in congrescentrum De Reehorst te Ede. Eind januari 2004 zullen de uitnodigingen worden verzonden. Wij zullen u in PIV-Bulletin 2004, 1 nader informeren.

Het PIV-Bulletin is een regelmatig verschijnende uitgave van de Stichting Personenschade Instituut van Verzekeraars
Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder uitdrukkelijke toestemming van de desbetreffende auteur(s).

Redactiesecretariaat

Mevrouw J.M. Polman, Stichting PIV

Postbus 93450

2509 AL Den Haag

Telefoon: 070 333 88 73

Telefax: 070 333 88 33

e-mail: piv@verzekeraars.nl

Website: www.stichtingpiv.nl

M.m.v. drs. P.J.M. van Steen, journalist

Creatie & realisatie: Artmark BNO, Rijswijk